

שבוע דמוקרטיה בתיכון/ דורית בנדה, אסתי רוגובסקי, כרמית ברוך

מערך שיעור המשלב למידת חקר באמצעים של למידה ניידת

כיתת יעד - כלל כיתות יב' בבית הספר כחלק מהכנתם לקראת הבחירות הקרבות

מסגרת השבוע - שלושה שיעורים ועבודת חקר בין השיעורים.

רציונאל- שבוע הדמוקרטיה הנו שבוע "שיא" בהכנה והערכות שכבת יב' בבית הספר לתהליך הבחירות שעתיד להתקיים במהלך מרץ. בשבוע זה תעסוק כל שכבת כיתה יב' בבית הספר בלימוד של נושא הדמוקרטיה ותהליך הבחירות בישראל.

מטרות שבוע הבחירות

1. למידה על דמוקרטיה כהשקפת עולם
2. הכרות עם סוג המשטר בארץ ושיטת הבחירות הנהוגה בישראל
3. הכרת מושגי יסוד מתחום הכנסת כגון: קואליציה, אופוזיציה, ממשלה רחבה וצרה, הסכם קואליציוני.
4. הכרות עם הסיעות בישראל ועם המצע שלהן
5. התנסות בהליך דמוקרטי של עימות בין שתי הסיעות הגדולות
6. הגברת המודעות האישית והחשיבות של כל אחד מהתלמידים לתהליך הבחירות כאירוע. דמוקרטי ממעלה ראשונה.
7. התנסות אישית בתהליך בחירה ובתהליך הצבעה וירטואלי

שיעור מספר -1

נושא השיעור: מהי כנסת? שיטת הבחירות בישראל, הכרות עם הסיעות השונות והמצעים שלהן

משך השיעור- 90 דקות.

מבנה השיעור :

פתיחה וקישור לשיעור הקודם- 5 ד'

בשיעור הקודם עסקנו בישראל כמדינה דמוקרטית ודיברנו על מהי מדינה דמוקרטית. אחד העקרונות המרכזיים של הדמוקרטיה בא לידי ביטוי בשיטת הממשל ובאופן בחירתו. בנוסף, הבחירות לכנסת הולכות וקרבות וחלק לא מבוטל מהכיתה יזכה להצביע בפעם הראשונה בחייו.

במהלך השבוע נתוודע לייחודיות הממשל בישראל ולייחודיות של שיטת הבחירות בארץ. נלמד על המפלגות השונות, המצע שלהן ואף נתנסה בקיום הליך תעמולה והצבעה במסגרת הכיתתית.

שאלה- מי יכול להסביר על מבנה המשטר בישראל? הסבר על מהו משטר פרלמנטארי וחזרה על מבנה המשטר בישראל ושלושת הרשויות (המחוקקת, המבצעת והרשות השופטת).

גוף השיעור – 80 ד'

שאלה- מי ביקר בכנסת ישראל? (נקודת ההנחה היא שמרבית הכיתה מעולם לא היתה בכנסת ישראל).

הוצאת טאבלטים/סמארטפונים וכניסה לאתר הכנסת (Street View) משכן הכנסת לסיוור הוירטואלי בלינק הבא

<http://main.knesset.gov.il/About/Building/Pages/StreetView.aspx>

הרחבה בנושא כנסת ישראל- נוסדה לאחר תחילת המנדט הבריטי, ב-19 באפריל 1920. אז נערכו הבחירות לאסיפת הנבחרים הראשונה שהכריזה על עצמה כ-"מוסד עליון לסידור ענייניו הציבוריים והלאומיים של העם העברי בארץ ישראל ובאת כוחו היחידה כלפי פנים וכלפי חוץ". האסיפה הלאומית בחרה בוועד הלאומי, שהיה הרשות המבצעת, והכירה בהסתדרות הציונית העולמית. כ"אחראית על השאלות הקשורות בהקמת הבית הלאומי". הארגון (כנסת ישראל = אסיפת הנבחרים והוועד הלאומי), שכלל את רוב הישוב היהודי בארץ ישראל, למעט החרדים הקיצוניים, זכה להכרה של שלטונות המנדט רק ב-29 בדצמבר 1927 החוגים החרדיים התנגדו לארגון זה, בעיקר עקב מתן זכות בחירה לנשים ודרש הקמת ארגון נוסף שייצג את הציבור החרדי.

שיטת הבחירות הנהוגה בישראל הנה השיטה הפרלמנטארית ייחודה בכך שהממשלה צומחת מתוך הכנסת באמצעות הסכם קואליציוני שמוביל ראש הסיעה הגדולה לאחר שקיבל את ברכת הדרך מנשיא המדינה.

1. קואליציה (בעברית יחדה) היא מעין ברית בין ישויות שונות, המשתפות פעולה לקידום עניין משותף.

2. כדי להשיג רוב כזה, נדרשת אחת הסיעות (בדרך כלל הסיעה הגדולה ביותר) לצרף אליה סיעות נוספות.

3. הגוף הפרלמנטארי הנוצר מצירוף זה של סיעות מכונה "קואליציה".

מהן הסיבות לקיומה של ממשלה קואליציונית בישראל?

ריבוי המפלגות בישראל גרם לכך שעד כה אף מפלגה אחת לא זכתה ברוב (לפחות 61 מנדטים), ולכן כדי להקים ממשלה הנשענת על רוב המפלגות מקימות קואליציה- ממשלה המורכבת מצירוף של כמה מפלגות כדי לזכות בתמיכת רוב חברי הכנסת. השותפות בקואליציה מתבצעת באמצעות הסכמים קואליציוניים.

המסע אל המפלגה - פעילות חקר במרשתת

1. כל אחד מהתלמידים בוחר את המפלגה שאותה הוא מעוניין לחקור. (במידה ורוצים ייצוג לכלל המפלגות ניתן לקיים הגרלה הכוללת את כלל המפלגות)
2. התלמידים ייכנסו ל-מצגת [power point](#), ויענו בתוכה על השאלות המנחות. בסוף התהליך לכל אחד מהתלמידים תהיה מצגת אודות המפלגה אותה הוא בחר.
3. כדי להשיב על השאלות המנחות שבמצגת, התלמידים יחפשו מידע באתר האינטרנט של המפלגה אותה הן בחרו ובאתרים אחרים שעוסקים בבחירות 2015 לכנסת ה-20.
4. לאחר שהתלמידים יבנו את המצגות האישיות שלהם, בוחרים תלמיד מכל מפלגה אשר מציג את המפלגה אותה הוא בחר.
5. הקרנת הטבלא על לוח הכיתה ומילוי הטבלא במשותף על ידי כל הכיתה

נושא	אופי המדינה	כלכלה וחברה	שלום ובטחון	חינוך	דת ומדינה	שוויון	איכות הסביבה	נושא ייחודי
ליכוד								
המחנה הציוני								
יש עתיד								
ש"ס								
כולנו								
ישראל ביתנו								

דיון כיתתי

1. באילו נושאים קיימים הבדלים מהותיים בין מצעי המפלגות? באילו נושאים המצעים דומים זה לזה?
2. מה משמעות הדמיון בין המפלגות? למשל, האם יש נושאים שהם **קונצנזוס**?
3. **הפעלה** - משרטטים על הרצפה של הכיתה באמצעות גיר ללוח ציר שבקצה האחד שלו כותבים **ימין** ובקצה השני כותבים **שמאל** כל אחד מהתלמידים נדרש לעמוד על הרצף בהתאם למפלגה אותה הוא חקר. מן המפלגות הימניות ביותר אל המפלגות השמאליות ביותר.

דיון במושג ימין ושמאל

שמאל וימין בפוליטיקה הם מונחי מיון של אידיאולוגיות, תנועות פוליטיות ומגמות בחברה. מקובל, בשיח הבינלאומי להבחין בין שמאל לימין, אם כי משמעותה של חלוקה זו אינה מוגדרת בצורה מוחלטת, והיא משתנה במידה מסוימת ממדינה למדינה ומתקופה לתקופה. מקור המונחים "ימין ו"שמאל" הוא במקומות הישיבה של הסיעות השונות בפרלמנט הצרפתי שהורכב אחרי המהפכה הצרפתית אך לפני הדחתו של המלך. בפרלמנט זה, שנקרא "האסיפה הלאומית" ישבו הז'ירונדינים שצידדו בשינויים מתונים במבנה המשטר והשלטון ובהמשך המלוכה והנהגת מונרכיה חוקתית, בימין הבית, ולעומתם היעקובינים, שצידדו בביטול המלוכה ובשינויים חברתיים רדיקליים, ישבו בשמאלו.

הפעלה – כל תלמיד במחברת האישית עונה על השאלות הבאות:

1. האם סייע לכם המסע להכיר טוב יותר את המפלגה שחקרתם? הסבירו.
2. האם היו במצע נושאים שהזדהיתם אתם?
3. האם היו במצע נושאים שהתנגדתם להם?
4. האם גיבשתם ביקורת חיובית/שלילית כלפי המפלגה, כלפי מצעה, כלפי מועמדיה או כלפי התעמולה שלה?
5. האם עמדותיכם התחזקו/השתנו במהלך החקר שלכם?

סיכום השיעור ותדריך בנושא משימת הבית, קישור לשיעור הבא

משימת- בית-משימת חקר

בשיעור זה נחשפתם למפלגה אותה חקרתם להרכב שלה לראש המפלגה ובעיקר למצע של המפלגה. מצע של מפלגה הוא מסמך המפרט את העקרונות המפלגה, ואת התוכניות שבכוונתה להגשים כאשר תעלה לשלטון. עם מסמך זה והתעמולה הנגזרת ממנו, היא פונה לציבור הרחב במטרה לשטוח את טענותיה הפוליטיות ולסייע להצלחתה בבחירות. כפי שראיתם המצע כולל במרבית המקרים התייחסות לאותם הנושאים המרכזיים. (כלכלה, ביטחון, חינוך, איכות הסביבה, בעיות חברתיות, וכו'), התחומים המוגדרים במניפסטים של המפלגות הזוכות נחשבים בדרך כלל כמייצגים את תחומי העניין ואת הנושאים האידיאולוגיים שהציבור המצביע למפלגה מעדיף.

המצע הוא מעין התחייבות של המפלגה כלפי ציבור בוחריה שבמידה ויתנו את קולם למפלגה הם מתחייבים לפעול ולקדם את הנושאים המפורטים במצע. אך האם כך הדבר?

משימת חקר- המשימה שלכם היא לחקור עד כמה ההצהרות טרם הבחירות ממומשות הלכה למעשה בעשייה הפרלמנטארית של חברי המפלגה אותה בחרתם.

1. כנסו לאתר המפלגה שלכם והורידו את המצע של המפלגה לבחירות של הכנסת ה-19 (הבחירות הקודמות שנערכו ב-2013). סמנו לעצמכם את עיקרי הדברים בנושאים של אופי המדינה, כלכלה וחברה, חינוך, בטחון ועוד נושאים שנראים לכם מהותיים
2. לאחר מכן יש להיכנס לאתר כנסת פתוחה בלינק הבא:

<https://okneset.org>

שוטטו קצת באתר ותגלו דברים רבים שלא ידעתם על המפלגה שלכם

לאחר מכן כנסו ללינק בתוך דף הבית של ח"כים וסיעות ולאחריו ללינק של מחפשים השוואות? (דף הבית- ח"כים וסיעות- מחפשים השוואות? השוו בין סיעות או ח"כים).

עליכם לענות על השאלות הבאות על פי המפורט באתר

1. כמה הצעות חוק הוצעו על ידי המפלגה אותה אתם חוקרים? (איזה אחוז זה ביחס למספר חברי המפלגה?)
2. מי היא "שיאנית" הצעות החוק? האם היא באופוזיציה או בקואליציה?
3. כמה הצבעות לח"כ יש למפלגה שלכם? מי היא "שיאנית" ההצבעות לח"כ בכנסת ה-19?
4. מי הוא הח"כ שהציע הכי הרבה הצעות חוק? היכן ממוקם נציג המפלגה שלכם?
5. האם יש קשר בין הצעות החוק שהוצעו על ידי המפלגה שלכם לבין המצע המפלגתי?
6. תנו ציון מ 1-10 למפלגה שלכם המייצג לטעמכם את העשייה הפרלמנטארית שלה בכנסת הקודמת.

שיעור מספר 2-

מבנה השיעור :

נושא השיעור: ניסוח עמדה אישית בנושאים פליטים, התנסות בתהליך הבחירות לכנסת

פתיחה וקישור לשיעור הקודם – 5 ד'

גוף השיעור- 90 דקות

הפעלה - "בינגו עמדות פוליטיות": כל אחד מהתלמידים מקבל דף עם הטבלא המפורטת מטה. לאחר שמילא את עמודת העמדה האישית עליו למצוא חברים לכיתה שמסכימים אתו בשלושה מהנושאים לפחות. בנושאים שאינם מסכימים עליהם, יש להגיע לפשרה.

נושא	העמדה שלי	מי עוד בכיתה חושב כמוני?
כלכלה וחברה		
שלום ובטחון		
חינוך		
דת ומדינה		

		נושא נוסף
		נושא נוסף

1. לאחר שמתגבשות הקבוצות השונות הן הופכות להיות מפלגה
2. **עבודה בקבוצות**: מזל טוב יש לכם מפלגה! עליכם קודם כל להחליט על יו"ר למפלגה ולאחר מכן לחשוב על תעמולת בחירות קצרה שתציג את הרעיונות שלכם בנושאים שעליהם אתם מסכימים.
3. עליכם להכין סרטון בחירות קצר (לא יותר מ-7 דקות) המכיל בתוכו את העקרונות המרכזיים שלכם כמפלגה באמצעות תוכנת "I movie"

<https://www.apple.com/mac/imovie/>

זו היא אפליקציה שמיועדת לעריכה של סרטונים שצולמו בסמארטפון.
(הסרטונים יוצגו בשיעור בשבוע הבא.)

בנוסף, במהלך שבוע הדמוקרטיה יפתח "linoit" (לוח העברת מסרים) כיתתי באתר בית הספר הלוח מיועד לתעמולת בחירות של המפלגות באמצעות העלאת פוסטים, תמונות וסרטונים אודות המפלגה, מצע המפלגה ועוד... [/http://en.linoit.com](http://en.linoit.com)

שיעור מספר -3

מבנה השיעור :

נושא השיעור: הצגת הסרטונים של המפלגות ועריכת הצבעה

פתיחה וקישור לשיעור הקודם – 5 ד'

גוף השיעור- 90 דקות

כל קבוצה מקרינה את הסרטון של המפלגה שלה (קמפיין הבחירות).

הפעלה- עריכת הצבעה כתית למפלגות שהוצגו באמצעות הסמארטפון באפליקציה של SMS IT

<http://www.sms-hit.net/site/how.htm>

אפליקציה פשוטה המאפשרת ביצוע סקר מהיר לקהל רחב באמצעות הסמארטפונים.

חשיפת תוצאות ההצבעה לכיתה והכרזה על שתי המפלגות בעלות הכי הרבה קולות

שאלה- ההליך של ההצבעה שאותו ביצענו עכשיו הנו הליך דמוקרטי? ואם כן אז למה? עד כמה הוא דומה להליך הבחירות המתקיים בישראל?

1. כל קול שווה
2. הבחירות הן חשאיות כל אחד יכול להצביע למי שהוא רוצה
3. כל חברי הכיתה זכאים להצביע

שיטת הבחירות בישראל מתאפיינת בעקרונות הבאים

שיטת הבחירות בישראל:

1. הבחירות הן **כלליות** : לכל אזרח מעל גיל 18 יש זכות לבחור לכנסת ללא הבדל מין, גזע, דת או עדה.
2. הבחירות הן **חשאיות** : כל אזרח הבא להצביע נכנס לבדו לתא מבודד, מכניס למעטפה את הפתק של המפלגה שהוא בוחר בה.
3. הבחירות הן **שוות** : כל בוחר מצביע רק פעם אחת ולכל בוחר יש רק קול אחד.
4. הבחירות הן **ישירות** : האזרחים עצמם קובעים את תוצאות הבחירות.
5. הבחירות הן **ארציות** : הן מתקיימות בכל הארץ באותו יום. התוצאות הבחירות הן **יחסיות** : לכל מפלגה יש רשימה של מועמדים שהיא מציגה לכנסת. נקבעות לפי סיכום התוצאות של הקלפיות בכל הארץ.

הפעלה- שתי המפלגות שזכו למרבית הקולות יגיעו עת לעימות אל מול כל הכיתה

שימוש בתוכנת הטיימר של talk timer

שאר חברי הכיתה מעלים שאלות לדיון בנושאים מתוך המצע.

<https://itunes.apple.com/us/app/lightning-talk-timer/id427769635?mt=8>

עריכת הצבעה חוזרת רק על שתי המפלגות שהשתתפו בעימות באמצעות הסמארטפון באפליקציה של SMS IT

<http://www.sms-hit.net/site/how.htm>

הכרזה על המפלגה שזכתה במרבית הקולות והסבר על תהליך הקמת הממשלה.

תהליך הקמת הממשלה מיד עם תום הבחירות:

1. חלוקת מנדטים לפי תוצאות הבחירות.
2. הנשיא מטיל את תהליך הרכבת הממשלה על יו"ר המפלגה בעלת הסיכויים הטובים ביותר להקים קואליציה.
3. מתקיים מו"מ קואליציוני בין המפלגות תוך הבטחות לחלוקת תיקים, חקיקה, ראשות וועדות.
4. נחתם הסכם קואליציוני בין המפלגות להשגת רוב בכנסת.
5. קווי היסוד של הממשלה החדשה מוצגים בכנסת ונערכת הצבעת אמון.

סיכום השיעור וסיכום השבוע בחדר הכיתתי שנפתח בתוכנת ה- socrative

<http://www.socrative.com>

כלי לניהול פעילות שיתופית בכיתה. התלמידים יכנסו למרחב הכיתתי באמצעות הסמארטפונים וידרשו לענות על השאלה הבאה:

1. לגבי הבחירות לכנסת ה-20 ההולכות וקרבות האם אתה יודע כבר למי תצביע?
2. מה הסיבה שבגינה בחרת להצביע לאותה המפלגה?
3. מה למדתי משבוע הדמוקרטיה?